

**FOREIGN EXPERIENCES IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'
CREATIVE ABILITIES**

Okhunova Dilnoza Kahhorzhonova

Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD) Senior Lecturer, Department of
Pedagogy, Fergana State University

Khodjayeva Sevarakhon Tulkinjon daughter

2nd-year Graduate Student (Master's level), Fergana State University

Abstract.

This thesis analyzes advanced pedagogical technologies in the higher education systems of developed countries (USA, Finland, Singapore) aimed at developing the creative abilities of future specialists. The study provides a scientific substantiation for the methodological foundations of fostering creativity, specifically focusing on the effectiveness of "Design Thinking," "Phenomenon-Based Learning," and "SCAMPER" methods. The research highlights how these international practices can be integrated into educational frameworks to enhance students' innovative problem-solving skills and cognitive flexibility.

Keywords: Creativity, pedagogical innovation, divergent thinking, design thinking, phenomenon-based learning, competence, heuristic teaching, cognitive flexibility, higher education, innovative methodologies.

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi bo'lajak mutaxassislarning kreativ qobiliyatlarini shakllantirishda rivojlangan xorijiy davlatlar (AQSH, Finlyandiya, Singapur) oliy ta'lim tizimidagi ilg'or pedagogik texnologiyalar tahlil qilinadi. Tadqiqotda kreativlikni rivojlantirishning metodologik asoslari, xususan, "Dizayn-tafakkur", "Fenomen-ta'lim" va "SCAMPER" metodlarining samaradorligi ilmiy asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Kreativlik, pedagogik innovatsiya, divergent fikrlash, dizayn-tafakkur, fenomen-ta'lim, kompetensiya, evristik o'qitish, kognitiv moslashuvchanlik.

Bugungi global axborotlashgan jamiyatda oliy ta'limning asosiy vazifasi nafaqat tayyor bilimlarni uzatish, balki talabalarda mustaqil va kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Pedagogika fanida kreativlik — bu shaxsning mavjud bilimlarni yangi, kutilmagan kombinatsiyalarda qo'llay olish, muammolarga nostandart yechimlar topish va intellektual faollik ko'rsatish qobiliyatidir.

Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, kreativlik tug'ma iqtidor emas, balki maxsus yaratilgan pedagogik muhit mahsulidir. Shu sababli, milliy ta'lim tizimimizni isloh qilishda xalqaro standartlarni o'rganish va adaptatsiya qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro pedagogikada kreativlikni rivojlantirish bir necha asosiy nazariyalarga tayanadi:

1. **Divergent tafakkur nazariyasi (J.P. Guilford):** An'anaviy konvergent fikrlash (faqat bitta to'g'ri javobni qidirish)dan farqli o'laroq, divergent fikrlash talabaga bitta vazifa uchun o'nlab variantlarni generatsiya qilish imkonini beradi.
2. **Vygotskiyning “Yaqin rivojlanish zonasi”:** Kreativlik ijtimoiy muhitda, ustoz va shogird o'rtasidagi hamkorlikda, erkin muloqot jarayonida tezroq shakllanadi.
3. **Blyum Taksonomiyasi (Yangilangan versiya):** Ushbu ierarxiyada “Yaratish” (Create) eng yuqori pog'ona bo'lib, u tahlil va sintez bosqichlaridan o'tgandan keyingina namoyon bo'ladi.

AQSH: “Design Thinking” va “Interdisiplinarlik”. AQSH oliy ta'limida (masalan, Stenford universiteti tajribasida) kreativlik “Design Thinking” metodi orqali o'rgatiladi. Bu metod besh bosqichdan iborat:

- ❖ **Empatiya:** Muammoni subyektiv his qilish.
- ❖ **Fokus:** Muammoni aniq shakllantirish.
- ❖ **G'oyalar generatsiyasi (Ideate):** Chegarasiz tasavvur erkinligi.
- ❖ **Prototip yaratish:** G'oyaning moddiy shakli.

❖ **Sinov (Test):** Natijani amaliyotda tekshirish.

Pedagogik jihatdan bu metod talabani “xato qilish — bu o‘rganishning bir qismi” degan xulosaga olib keladi va undagi ijodiy qo‘rquvni yengadi.

Finlyandiya: “Phenomenon-Based Learning” (Fenomen-ta’lim). Finlyandiya ta’lim tizimi fanlararo integratsiyaga asoslangan. Talabalar alohida fanlarni (fizika, tarix, matematika) emas, balki real hayotiy voqealarni (masalan, “Urbanizatsiya” yoki “Ekologik inqiroz”) o‘rganadilar. Bu jarayonda talaba turli soha bilimlarini kreativ tarzda birlashtirishga (sintez qilishga) o‘rganadi.

Singapur: “Teach Less, Learn More” (Kamroq o‘qit, ko‘proq o‘rgan). Ushbu model o‘qituvchining darsdagi monopoliyasini cheklaydi. Vaqtning 70% qismi talabaning mustaqil tadqiqotiga, loyiha ustida ishlashiga va o‘zaro muhokamasiga ajratiladi. Pedagog bu yerda “ma’ruzachi” emas, balki “fasilitator” (yo‘naltiruvchi) vazifasini bajaradi.

Xorijiy tajribani milliy pedagogikaga tatbiq etish uchun quyidagi mexanizmlarni joriy etish taklif etiladi:

1. **Evristik o‘qitish metodlarini kengaytirish:** Mashg‘ulotlarda “Aqliy hujum”, “6 ta shlyapa”, “Sokratcha muloqot” kabi metodlardan doimiy foydalanish.
2. **Baholash mezonlarini o‘zgartirish:** Talabaning faqat yodlagan bilimi emas, balki uning taklif qilayotgan original g‘oyalari, loyihalari va kreativ yondashuvlari uchun rag‘batlantirish tizimini yaratish.
3. **Raqamli kreativlik:** Sun‘iy intellekt (AI) texnologiyalaridan (ChatGPT, Midjourney va b.) kreativ g‘oyalar generatsiyasi uchun foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish.

Ko‘rsatkich	An’anaviy ta’lim	Kreativ ta’lim (Xorijiy tajriba)
Maqsad	Bilimni saqlash (Yodlash)	Bilimni yaratish (Innovatsiya)

Pedagog o‘rni	Axborot manbai	Mentor/Fasilitator
Xatoga munosabat	Salbiy (Past baho)	Ijobiy (Tajriba maydoni)
Natija	Namunaviy mutaxassis	Kreativ yetakchi

XULOSA

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, talabalarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish — bu shunchaki o‘quv rejalariga o‘zgartirish kiritish emas, balki ta’lim falsafasini yangilashdir. Xorijiy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, talabaga erkin tanlov imkoniyati berilganda, xato qilish huquqi tan olinganda va fanlararo aloqadorlik ta’minlanganda kreativlik o‘z-o‘zidan namoyon bo‘ladi. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ham “pedagogik konservatizm”dan voz kechib, “kreativ hamkorlik” modeliga o‘tish zamon talabidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Robinson, K. (2015). *Creative Schools: The Grassroots Revolution That’s Transforming Education*. New York: Penguin Books.
2. De Bono, E. (1970). *Lateral Thinking: Creativity Step by Step*. London: Harper & Row.
3. Mirziyoyev, Sh. M. (2022). *Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. Toshkent: “O‘zbekiston”.
4. Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill.
5. Tolipov, O‘. Q. (2006). *Pedagogik texnologiyalarning tadbqiqiy asoslari*. Toshkent: “Fan”.